

Κείμενο 1

Η Ημέρα της Γυναίκας και οι ανδρικοί αιώνες

Το κείμενο δημοσιεύθηκε από τον Παντελή Μπουκάλα στην εφημερίδα Καθημερινή στις 06.03.2022 (συντομευμένο για τις ανάγκες της εξέτασης).

Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας η μεθαυριανή Τρίτη. Και σίγουρα, για να καλυφθούν οι ανάγκες του υποκριτικού ενδιαφέροντος για το φύλο που εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται «αδύναμο», ώστε να αντιμετωπίζεται και ως αδύναμο, δηλαδή ως κατώτερο πνευματικά και ως ευεπίφορο στις κάθε λογής παρεκτροπές, θα ανασυρθούν από την αποθήκη των στερεοτύπων όλα τα τεντιμμένα κλισέ. Και θα ξανακουστούν τα ευχολόγια του ανέξοδου φαρισαϊσμού¹.

Δεν θα λείψουν βέβαια και οι «αρνητές». Οι είρωνες, που πρεσβεύουν ότι ο όρος «έμφυλος» είναι ένας κενός νεολογισμός, μια μόδα γαλλικής προελεύσεως, το δε «metoo» μια ακραία αμερικανική μόδα, του Χόλιγουντ και του Μανχάταν. Ο όρος «γυναικοκτονία»; Μα περιττός, αφού υπάρχει ήδη η «ανθρωποκτονία». Φυσικά και η γυναικοκτονία είναι και ανθρωποκτονία. Δεν είναι καθόλου βέβαιο εντούτοις ότι οι γυναικοκτόνοι πιστεύουν ότι σκοτώνουν έναν πλήρη άνθρωπο, όπως είναι κάθε άντρας, όταν σκοτώνουν μια γυναίκα, επειδή είναι γυναίκα και επειδή δεν φέρεται «σαν σωστή γυναίκα». Και ξέρουμε δα πώς εννόησαν οι αιώνες τη «σωστή γυναίκα»: υποταγμένη, άβουλη και άφωνη, παραπλήρωμα του άντρα, του μόνου φύλου που είναι πλασμένο κατ' εικόνα Θεού και ομοίωσιν...

[...] Η συντριβή μιας γυναίκας δεν συντελείται μόνο με τη βίαιη αφαίρεση της ζωής της, και το ίδιο ακριβώς ισχύει για τη συντριβή ενός παιδιού, όποιου φύλου. Όταν πληθαίνουν οι ειδήσεις για σεξουαλική κακοποίηση κοριτσιών από συγγενείς ή από ιερείς-κατηχητές τους, κανείς, ούτε η πολιτεία ούτε η Εκκλησία ούτε η δημοσιογραφία ή η τηλεδιδαιτώμενη κοινωνία, δεν δικαιούται να ισχυρίζεται ότι «όλα αυτά», οι καταγγελίες δηλαδή, είναι «υπερβολές» για τις οποίες φταίει το «metoo» ή «μανία κάποιων να αποκτήσουν δεκαπεντάλεπτη τηλεοπτική φήμη δηλώνοντας θύματα».

Και πόσες φορές δεν έχουμε ακούσει το καταδικαστικό αρρενοπρεπές πόρισμα «τώρα το θυμήθηκαν;». Θαρρείς και δεν έχουμε την παραμικρή ιδέα για το πώς πορεύονται οι αρρενοδεσποζόμενες² ανθρώπινες κοινωνίες επί χιλιετίες. Ή πόσο αλλοτριωτικά δουλεύει το «ένστικτο αυτοσυντήρησης και αυτοπροστασίας» μιας οικογένειας, μιας γειτονιάς ή ενός χωριού [...].

¹ φαρισαϊσμός: η υποκρισία (μτφ)

² αρρενοδεσποζόμενες: αυτές στις οποίες κυριαρχούν και έχουν τον έλεγχο οι άντρες.

Κείμενο 2

[Ακόμα;]

Το κείμενο προέρχεται από το διήγημα του Κωνσταντίνου Θεοτόκη «Ακόμα», το οποίο δημοσιεύτηκε στο περιοδικό *Νουμάς*, τεύχος 82, Φεβρουάριος 1904. Στο κείμενο παρουσιάζεται ένας απατημένος σύζυγος (Κούρκουπος) να πιέζεται από τον ξάδελφό του (Θοδόση) να σκοτώσει τη γυναίκα του.

[...] Ξάφνω οι σκύλοι εμούγκρισαν, αλλά ο Θοδόσης τους ησύχασε μ' ένα νόημα κ' εμουρμούρισε:
- «Να την. Πάρε». Και του έβαλε το καριοφύλι στο χέρι.

[...] Οι σκύλοι δεν εσάλεψαν. Κι ο Κούρκουπος αναστέναξε βαθιά κ' είπε αλαφρωμένος ποθώνοντας³ το όπλο.

- «Είναι άντρας».

- «Είναι αντρίκια ντυμένη· οι σκύλοι την εγνώρισαν. Χτύπα».

Δεν υπάκουσε, γιατί δεν ήθελε να πιστέψει.

- «Είναι αντρίκια ντυμένη» του ματάειπε ανυπόμονα. «Την είδα να κατεβαίνει».

Και με τα λόγια τούτα του απόσβησε κάθε ελπίδα. Ο Κούρκουπος εκατάλαβε μέσα του, πως μελλόμενο του ήτουν να γένει φονιάς· και η σκέψη τούτη ήταν τρομερή τόσο για τον καλόν άνθρωπο που ενικούσε και την οργή και τη θλίψη του.

Εκείνη ωστόσο εμάκραινε κ' είτουν έτοιμη να πάρει το γύρισμα του δρόμου. «Τι προσμένεις; Μας έφυγε. Αυτή είναι». Του 'πε με βραχνή φωνή ο Θοδόσης. «Μας εντροπιάσατε». Κ' έκαμε να του αρπάξει το ντουφέκι.

- «Εσύ δε θα τη σκοτώσεις!» Κ' εφώναξε αποφασισμένος:

- «Γυναίκα, στάσου· ειδεμή...»

Μα εκείνη εβάλθη να τρέχει όσο εδύνοτουν, και μια στιγμή την έχασαν από μπρος τους. [...]

Μα ο Κούρκουπος δεν άκουε τίποτις· ήθελε τώρα να μάθει τη ντροπή του από το στόμα της· και, χωρίς να σταθούν, την εξάτρεξε ολόγουρα και την επρόφτασε τέλος προς τα έμπα του χωριού, και την άδραξε από τα μαλλιά και την έβαλε κάτω. Εκείνη έριξε ψιλή φωνή. Και ο Κούρκουπος απάφησε το όπλο· και εσήκωσε την τρομαγμένη γυναίκα στα δυο χέρια και την έσυρε στο σπίτι. [...]

Εφαινότουν μικρή σ' αντρίκια φορέματα που μολογούσαν το έγκλημά της· και κοιτάζοντάς την τον επαραπήρε ή χολή, τα φρένα του εσκοτιστήκαν, μια στιγμή ακόμα ετσώπασε, κ' ύστερα με βαθύ ανασασμό της είπε:

- «Τέτοια ώρα, αντρίκια ντυμένη, στους Έρμονες. Σκύλα πού είσουν;» [...]

³ ποθώνοντας: ακουμπώντας κάτω

Κι όσο εκείνη από τρομάρα κ' έλεγχος⁴ δεν αποκρενότου, τόσο η χολή του επέρσευε, τόσο την ετυραγνούσε· κ' έκατάλαβε η άτυχη πως είταν τώρα το τέλος της.

«Έλεος, έλεος» είπε· «αμαρτωλή είμαι· μα είμαι έγκυα· δικό σου είναι το παιδί, μα το θεό!»

Έμεινε ο Κούρκουπος· εγίνη κίτρινος· ο λόγος της τον εξαρμάτωνε⁵. [...]

Κι ο Θεοδόσης που' χε παραμονέψει εχτύπησε μ' ορμή βαριά την πόρτα· κ' είπε: «Ακόμα; ακόμα;»

Και σαν απάντηση ακουστήκαν φωνές από μέσα. « Έλεος, έλεος, το παιδί σου. Απάνθρωπε, με σκότωσες!» και δυνατά όσο εδυνότου: — «Βοήθεια, βοήθεια!... Α!»

Κ' υστέρα άκρα σιωπή.

Τότες όμως ανοιχτήκαν τ' άλλα σπίτια, κ' εβγήκαν οι γειτόνοι άντυτοι, ανταριασμένοι, κ' εсуναχτήκαν μπρος στου Κούρκουπου το σπίτι, άντρες, παιδιά, ρωτώντας τί τρέχει· [...]

Ο Θεοδόσης τους αποκρίθηκε: — «Την εσκότωσε».

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ποιες είναι οι ενστάσεις όσον αφορά τη βία κατά των γυναικών και την ανισοτιμία σε βάρος τους, στις οποίες αντιπαρατίθεται ο συντάκτης του Κειμένου 1; (60 – 70 λέξεις)

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ο πρόλογος σε κάθε κείμενο στοχεύει να προετοιμάσει τον αναγνώστη για όσα θα ακολουθήσουν παρακάτω και να έλξει το ενδιαφέρον του, για να συνεχίσει την ανάγνωση. Θεωρείς τον συγκεκριμένο πρόλογο επιτυχή, όσον αφορά τα δύο αυτά δεδομένα;

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Στο Κείμενο 1 παρουσιάζεται έντονη ειρωνεία από τον συντάκτη, που φτάνει μέχρι τον σαρκασμό. Να εντοπίσεις τρία σημεία στα οποία αυτό γίνεται εμφανές (μονάδες 9) και να εξηγήσεις με συντομία πώς στο καθένα αποτυπώνεται η ειρωνεία (μονάδες 6).

Μονάδες 15

⁴ έλεγχος: ενοχή

⁵ εξαρμάτωνε: αφόπλιζε, προσέβαλλε κάποιον αφοπλίζοντάς τον.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις την πράξη του Κούρκουπου με αναφορές στο Κείμενο 2 και να εκφράσεις τα συναισθήματα και τις σκέψεις που σου προκάλεσε η ανάγνωση του κειμένου. Οργάνωσε την απάντησή σου σε 120-150 λέξεις.

Μονάδες 15